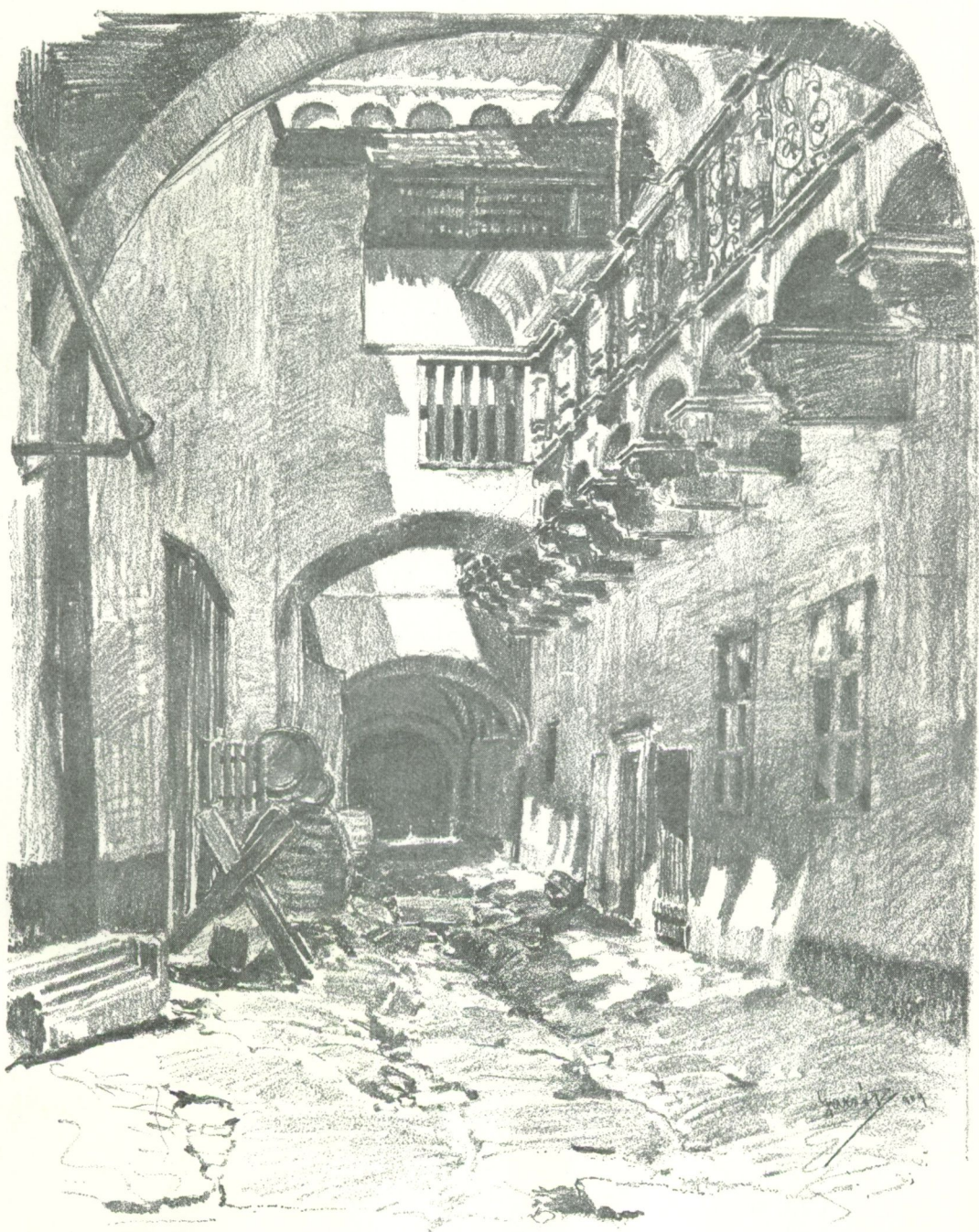

AZ A HARMADIK.

- Az asszony hagyja el az apját, anyját, minden ő atyafiát és kövesse a férjét!
- Így van megírva a régi könyvekben, így is van elfeledve. Bársonyos, áthatlan mohával fedi be az ő erkölcsök bölcs igazságait a felületen rohanó életáramlat.
- Hűs fuvalom ez, mely nem melengeti már a csendesen kellemes fészek édes magányát s gyenge hozzá, hogy sipongó apróságot élesztgessen a szülők osztatlan örömére.
- Ép ezért laza a kapocs, mely életközösségre fűzi a házastársakat; évközösségre, nem örökre . . . csak mig a villamos feszültség kiegyenlítődőtt.
- A nő nem követi a férjet, csak gazdát cserél: van aki immár apja helyett eltartja őt s a vas-szigor, a rendes életmód helyébe lép az ideiglenes előzékenység egy idegen férfi részéről. S ezt nem a muló idő, de a nő telhetetlensége öli el.
- Az pedig, aki e telhetetlenséget éleszti, egy harmadik, az átkozott, a méregkeverő, Sodomája minden boldogságnak . . . annál inkább gyilkos, mentől jobban köti őt az immár férjes nőhöz a cudar, önfeledő szeretet.
- Pokol tüze e szeretet, amely felperzsel minden klo-rofilit s oka a kétségbeejtő reménytelenségnek; amely elszívja a pompázó virág mézét s a kelyhet élettelen, sivár odujává teszi az elégedetlenségnek, amely lép-ten-nyomon mar, bont, zúz, öl.
- S az asszony miatta nem követheti férjét, még ha akarná se . . .
- Összegyülekeztek már a lakodalmi vendégek, várják az arát. A vőlegény közöttük jár, beszélget, tré-fál és izgatottan kapcsolgatja fehér glaszé keztyűje nyomókait.
- Két éve ismeri már a nőt, kit élettársul választ, elegendő idő hozzá, hogy teljesen félreértsék egymást. Két esztendő hosszú benne a kedélyhullámok a basszustól fel a szopránig rezeghetnek, ez pedig két embernél sokszor diszónálhat. Csodálatos, hogy mégse bontják az eljegyzést, hanem vérmes reményekkel indulnak egy ismeretlen élet felé. Mindkettő fiatal, életerős, majd összeszoknak.
- Ilyesmire persze senkisé gondol most, hiszen lakzi lesz ma, melynek pezsgője előre mámorit, de a szokatlansáért az irigykedés is.
- Pedig hát lutri a házasság, melynél a férfi betétje a nagyobb. Szabadságot tesz be érte s macskát vesz a zsákban. Szent köteléket létesít, mely neki terhet és gondot, a nőnek szórakozást nyújt; hiszen maga az anya szokta mondani:
- „Mulasson a lányom majd ha asszony lesz!
- Az ara késik, még nem készülhetek el a toalett-jével. Most tüzdeli azt az öreg nővér, a túlédés mostoha. Lassan megy neki, hiszen közben-közben meg-bámulnia kell a készülő nőt, annak kívánatos, telt idomait. Az anya pedig nem segít, mellettük áll, bámul és sir.
- Végre felkerül a hajba a myrtuskoszorú.
- Zokogva tör elő a könnyáradat az öreg nővér szeméből:
- „S mindezt leszakítja majd, eltapossa ő, egy férfi. Te szegény, szegény ártatlan leány!”
- A menyasszony is sir, hiszen így szokás, bár nem érti meg a szavakat, hogy miért ne adja oda bájait annak, akit szeret, hogy miért szánandó teremtés ő, ép ma, az esküvője napján?
- De az, hogy sajnálják, az első fullánkcsipés közös életének boldogtalanítása felé.
- Átadják a nőt a jövendő férjnek.
- Megható jelenet; ceremonia annál inkább, mert özvegyasszony beszél egy férfihez s heves könny-áradattal bizonyítgatja ama fénséges mély érzelmet, melyet szavai rejtegetnek:
- Megbecsülje ám a leányomat, a szemem fényét. Rosszul ne bánjon vele, egy hajszálat ne görbitse, mert olyan ez az én neveltem, mint a törékeny lilium.
- Rá a leány nyakába borul, majdhogy össze-kuszálja annak a nagy gonddal ékített hajzatát.
- „Édes leányom, ha bántótásod lesz, anyád mindenkor tárt karokkal fogad; van hová menekülnöd!”
- Az öreg nővér is rásipongja:
- „Rólam se feledkezz meg!”
- Aztán gyűlölettel nézik az irigylett férfit, aki az ő szemefényüket elragadja, elveszi tőlük magával. Kíérzik ennek az ize a legelső rokoni csókokból.
- S e gyűlölet, mely sejtetlenül plántálódik át az ara szívébe, a legrettenetesebb kinövése a rokoni szeretetnek, mely fogva tartja a leányt, hogy az a férjét valósággal, teljesen ne követhesse. A gyűlölet a házasság első koporsószege.
- A legelső magányos éjszakán összehasonlítja a fiatal asszony a két szeretetet, a régi s az új otthont

GARZÓ BERTHOLD CERUZARAJZA

EGY RÉGI HÁZ BELSEJE

s azt találja, hogy az anyai érzelmek parázs, mely ki nem alszik soha. A férfié csak lobbanó tűz, képes eloltani azt még a kötelességérzés is. Imhol már ma is egyedül kellett maradnia.

□ Hosszú a magányos éjszaka, levélileg kell elsírnia az anyjának bánatát. S az anya válasza megvigasztal, hiszen örökké éber az anyai szeretet. Édes a válaszban még az öreg nővér szorgoskodó intelme is:

□ „Rólam ne feledkezz meg!”

□ Vakációzni jöttek a fiatalok. A viszontlátás örömkönnye rezeget az asszonyok szemében. Az öreg nővérnél vegyíti őket a bánat is:

□ „Kimerült lényed, halvány az arcod. Jobb szíved voltál leánykorodban.”

□ Felnevet pajzánul a fiatal asszony, virul arcán a mosoly mint a pünkösdi rózsza, de mégis elhat szívébe a nővér intelme:

□ „Vigyázz magadra, nehogy megrútulj!”

□ Távolról sem bújtoogat a nővér, nem akarja rontani az ifjak boldogságát, csak félti, gyermekes módon, majomszeretettel félti az asszonyt, nehogy a reménység májfoltjai rútsák annak patyolatszín orcát. Mégis belopódzik annak szívébe az ártatlan hiúság áramvezetőjén át a felvilágosultság alakjában egy csekélyke tartózkodás a férj irányában. Ez lesz gyilkosa az önzetlen odaadással párosult hitvesi szenvedély testet-lelket mámorító, boldogító vonzalmának.

□ Észreveszi ezt a férj, hogyisne venné észre. Megretten, boldogsága, megelégedése indul veszendőbe. Szinte brutális vergődéssel könyörgi nejétől a leg-erősebb összekötő kapcsolatot: a családot.

□ S ez önkénytelenül, először beszél a nővér szavával:

□ „Csak egy pár évig ne, majd aztán!”

□ E néhány szó az első szakadás benn a házasság-

ban. A nő szemei velük rögtön felnyílnak. Megérti az öreg nővér szavát, rá gondol az anyjára:

□ „Mulass majd ha asszony leszel!”

□ S az asszony most mulatni akar. Megunta az egyedüllétet.

□ De a jó férj, rossz cimbora: takarékos, túlon okos, ostobáskodásokra alig kapható. Mennyivel különbnél nálánál a jó öreg nővér!

□ A nővér a fiataloknál állandó vendég lesz.

□ Csak most veszi észre az asszony, hogy a férj feleslegesen rigorózus kötelességeinek teljesítésében, hogy rideg tudálékos, sokat hagyja őt egyedül. A nővér is azt mondja:

□ „Elhanyagol.”

□ Gondolatból bánat, bánatból panasz, panaszból szemrehányás, ebből egyenletlenség lesz.

□ Nemsokára boldogtalanul, sírva borul az asszony férje szemeláttára az édes anya vigasztaló, egyedül őszintén szerető keblére. A nővér pedig mellettük áll és sír.

— — — — —
□ Három év múlva a második gyermeknél fülébe súgta a nővér az asszonynak:

□ „Ez az ember téged egészen elhasznál, tönkretesz.”

□ Az asszony e megjegyzést nagyon találónak, jogosnak találta. Meg is említi saját gondolataként alkalomadtán a férjnek.

□ Ez csak azt feleli rá:

□ „Verje meg az Isten azt az éket, amelyik közbébk furódott.”

□ . . . Ez átok következményeit pedig az ártatlan gyermekek sinylük meg, akik apátlanul kénytelenek síratni egy feltúrt házaselet boldogtalanul gyászos következményeit.

GYÖRY JENŐ.

Lélekarcképem.

*A boldogságom tiszavirág-élet,
A könnyezésem fájó zivatar.
Az álmodásom bimbók fakadása,
Az ébredésem rózsza-ravatal.*

*Az ölelésem csupa lendülő vágy,
És szomjatoltók lázas csókjaim.
Galambturbékolás meleg szerelmem . . .
— De utálatom haragos Kain.*

*És az életem lelankadó virág,
Amelyen folyton fonnyad a szírom.
— S színehagyottan, illatavesztetten
Mit ér a juliusi lilium?*

Ifj. Remetey Dezső.